

KRZYSZTOF WASILCZYK

ur. 1958; Suwałki

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, PRL
Słowa kluczowe	Lublin, PRL, fotografia, praca fotografa, Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie, Mieczysław Kurzątkowski

Skansen – największe muzeum etnograficzne w Polsce

[Kiedy zacząłem pracować w] muzeum, [jego] dyrektorem był Ryszard Królikowski – twórca skansenu w tej formie i w tym miejscu. Skansen planowano już wcześniej, [pod] koniec lat 60. A w latach 70. miał swój początek w okolicach dworku Wincentego Pola, na terenie do [niego] przylegającym, wzdłuż dwupasmówki. Tam potencjalnie miała [się znajdować] dyrekcja. [Wówczas] tymi pracami kierował pan doktor Burak, znakomity etnograf. Ale gdy pałeczkę przejął pan [Mieczysław] Kurzątkowski, jego wizja była na tyle duża, że tamto miejsce [okazało się] już za małe. Udało mu się uzyskać teren na Sławinie, dzięki czemu skansen powstał w tak olbrzymiej skali. Zdaje się, [że] do dzisiaj jest to – jeśli chodzi o założenie – największe muzeum etnograficzne w Polsce. Może terytorialnie jest porównywalny [do Muzeum Wsi Kieleckiej], ale u nas jest dużo większa różnorodność.

Muzeum powstawało od 1976 roku. W 1978 otwarto pierwszy sektor – Wyżynę Lubelską. Czyli to, co stoi wkoło wiatraka. Powstały też załężki Roztocza [oraz] Powiśla. Miasteczka jeszcze wtedy nie było, [natomiast] planowano sektor dworski. [Pod] koniec lat 70. dużo, dużo więcej pracowaliśmy w terenie [bądź] na terenie samego skansenu. Wtedy powstawało [nasze muzeum] i nie [mieliśmy] czasu fotografować w pracowni poszczególnych obiektów muzealnych [czy] wyposażenia. To był tak olbrzymi ruch muzealiów, że fotograf leciał pod chałupę i w międzyczasie fotografował to, co wnoszono już do ekspozycji jako gotowy zabytek. [Wówczas] panował okres] budowy i tworzenia. Dzisiaj to wszystko się już pouzupełniało.

Ze względu na pełność założeń realizacyjnych był to czołowy skansen w Europie (nawet nie w Polsce). Może przybliżę, co to były za założenia. Oprócz tego, że do skansenu przeniesiono obiekty z poszczególnych wsi Wyżyny Lubelskiej (takie jak wiatrak [z Zygmuntowa czy] chałupę z Urzędowa), to [dodatkowo] chałupy wraz z zabudowaniami gospodarczymi ułożono na obraz modelowej wsi Wyżyny Lubelskiej. Wszystkie obiekty zostały wyposażone w sprzęty użytkowe, które [wykorzystywano] w tych domach.

Wtedy obowiązywały u nas dwa scenariusze realizacyjne – rodzinny lub modelowy. [Pierwszy stosowano], jeśli można było dotrzeć do rodziny, która mieszkała w danym obiekcie. [Wówczas] w drodze wywiadu odtwarzało się, jak to wyglądało. [Natomiast z drugiego korzystano], jeśli nie było możliwości dotarcia do rodziny. [Wtedy] powstawały jakieś wypadkowe scenariusze z różnych wywiadów. Okres wyposażania tych obiektów (zarówno mieszkalnych, jak i gospodarczych) [przypada na] lata 20. i 30. XX wieku.

Oprócz tego dział rolny zajmował się odtworzeniem roślinności [zarówno] wkoło chałup i zagród, jak również [wokół] pól i poletek, które przecież do dzisiaj są uprawiane. Od razu wprowadzono też (nieliczne, ale jednak) zwierzęta: konie, krowki, owce, kury. [One] nadal stanowią dużą atrakcję, ponieważ publiczność – zwłaszcza dzisiaj – ma utrudniony dostęp do zwierząt gospodarczych. A tu można je zobaczyć. Przebadano [także] i w pewnym sensie odtworzono florę ruderalną. To zielsko, które rośnie w rowach i przy drogach. Stanowi specyficzny koloryt. Dzisiaj może to się gubi od czasu do czasu, ale wszystko, co rośnie na naszym terenie, [jest] świadomie odtwarzane, pielęgnowane i utrzymywane. Dlatego pełność tych założeń była wyjątkowa.

[Pod] koniec lat 70. był to najpełniej zrealizowany skansen w Polsce i czołowe [tego typu muzeum] w Europie. [Mieliśmy] niestety utrudnione kontakty. W zasadzie poza incydentalnymi gośćmi z zagranicy nie mieliśmy możliwości utrzymywania jakichś [styczności] z zagranicznymi placówkami. Ale na skutek publikacji, które [do nas] docierały, wiedzieliśmy, że to, [co tworzymy], jest dość dobrze zrobione i robi wrażenie na ludziach z zewnątrz. W międzyczasie inne skanseny już nas troszkę dogoniły i to się już z dzisiaj wyrównało.

Data i miejsce nagrania	2017-11-17, Lublin
Rozmawiał/a	Joanna Majdanik
Redakcja	Maria Buczkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"